Ἐνῶ ἀνοίγουν οἱ κινηματογραφικὲς αἴθουσες

Οἱ ταινίες τοῦ χειμῶνα

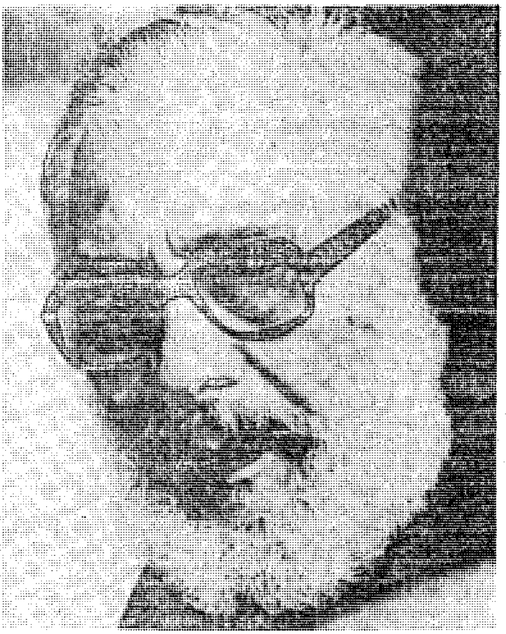

Συνομιλία μὲ τὴν κορυφή:

Κάρολος Κοὺν: «Ἔχω μιὰ πίκρα γιὰ τὰ κρατικά»

Ανάγκη γιά σώφρονα καί υγιή συνδικαλισμό

«Εκανα αὐτό πού ἔπρεπε νά κάνουν τά κρατικά θέατρα. Δημιουργήσαμε ἕνα μεγάλο ἀριθμό ἠθοποιών, σκηνοθετών καί ἄλλων καλλιτεχνικών παραγόντων. Γι αὐτό ἔχω καί μιά πικρία...».

Είναι τά λόγια τού Κάρολου Κούν, τού κορυφαίου σκηνοθέτη καί δημιουργού τού «Θέατρου Τέχνης», τού πιό μακρόζωου καλλιτεχνικού ὀργανισμού τής χώρας, μέ τήν ἴδια ἡγετική μορφή, πού δημιουργήθηκε καί λειτούργησε ποτέ σ' αὐτήν τή χώρα.

Ο Κάρολος Κούν ἦρθε γιά λίγο στή Θεσσαλονίκη, μέ τήν εὐκαιρία πού τό θέατρό του θά παρουσιάσει τό ἔργο τού Φράντζ Κράιτς «Ούτε κρύο, ούτε ζέστη» σέ σκηνοθεσία τού Μίμη Κουγιουμτζή. Τό ἔργο αὐτό, πού παίχθηκε τόν χειμώνα στήν Αθήνα μέ ἐπιτυχία θά παίζεται κι ἐδώ, στό θέατρο τής Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών μέχρι τά τέλη τού μηνός.

Συναντηθήκαμε μέ τόν ἐκλεκτό θεατράνθρωπο καί κουβεντιάσαμε γιά λίγο. Ο Κάρολος Κούν, μέ κατασταλαγμένες ἀπό χρόνια ἀπόψεις, μάς εἶπε τή γνώμη του γιά διάφορα θέματα. Τό πρώτο μας ἐρώτημα ἀφορούσε τό «Θέατρο Τέχνης»:

–Τώρα πού τό «Θέατρο Τέχνης» συμπλήρωσε ζωή πάνω ἀπό σαράντα χρόνων, ποιά θεωρείται ὅτι είναι ἡ μεγαλύτερη προσφορά του στον τόπο μας καί στήν καλλιτεχνική του ζωή;

–Τά σημαντικότερα πράγματα πού πρόσφερε ἦταν ἡ δημιουργία ἑνός θεάτρου συνόλου, ρεπερτόριο ἀντιπροσωπευτικό τής σύγχρονης ἐποχής, νεοελληνικά ἔργα καί ἡ ἐπίδοση στό ἀρχαίο ἑλληνικό θέατρο. Βασικά νομίζω ὅτι δημιουργήσαμε ἕνα μεγάλο ἀριθμό ἠθοποιών, σκηνοθετών καί ἄλλων καλλιτεχνικών συνεργατών. Αὐτό είναι κάτι πού ἔπρεπε νά τό εἶχαν κάνει τά κρατικά θέατρα, ἀλλά τό κάναμε ἐμείς...

Εργα γιά όλα τά γούστα άπό Δύση καί Ανατολή μέ διάσημους σταρ

Πλησιάζει ἡ ἔναρξη τής λειτουργίας τών χειμερινών κινηματογράφων καί τά γραφεία ταινιών ἀναγγέλλουν σημαντικά φίλμ τής διεθνούς καί τής ἑλληνικής παραγωγής πού θά προβληθούν στίς σκοτεινές αἴθουσες. Μεγάλα ὀνόματα ἠθοποιών, σκηνοθετών καί συναρπαστικοί τίτλοι θά προσπαθήσουν νά τραβήξουν τό ἐνδιαφέρον τών κινηματογραφόφιλων.

Δίνουμε σήμερα μιά πρώτη σειρά τίτλων καί συντελεστών ταινιών μέ τήν προοπτική νά ἐπανέλθουμε σέ μιά ἀπό τίς προσεχείς ἑβδομάδες. Κατ' ἀρχήν, νά πούμε πώς ὁ ἀριθμός τών ταινιών πού θά προβληθούν είναι τόσο μεγάλος πού δέν μπορεί νά περιληφθεί ὅλος. Ετσι, ἀναγκαστικά, γίνεται μιά ἐπιλογή, χωρίς νά σημαίνει ὅτι οἱ ταινίες πού δέν ἀναφέρονται ἐδώ δέν είναι ἀξιόλογες.

Κατ' ἀρχήν ἄς δώσουμε μερικά ἀπό τά δικά μας, τά ἑλληνικά φίλμ πού θά προβληθούν τόν χειμώνα. Ξεχωρίζει βέβαια τό «Ταξίδι στά Κύθηρα» τού Αγγελόπουλου, πού τό γύρισμά του κράτησε πολύ καί πού πολλοί τό περιμένουν μέ ἐνδιαφέρον. Παίζουν ὁ Μάνος Κατράκης, ἡ Μαίρη Χρονοπούλου καί πολλοί ἄλλοι ἠθοποιοί. Μιά ἄλλη ταινία πού θά συζητηθεί είναι «Τά χρόνια τής θύελλας» τού Νίκου Τζήμα, πού παλιότερα μάς ἔδωσε τήν ταινία «Ο ἄνθρωπος μέ τό γαρύφαλλο», πού ἀναφερόταν στήν ἱστορία τού Μπελογιάννη. Στό νέο φίλμ τού Τζήμα παίζουν ὁ Μάνος Κατράκης καί ὁ Τίτος Βανδής. Ακόμη ἀναγγέλλεται ἡ προβολή τού νέου φίλμ τού Νίκου Κούνδουρου «Ρόζα Μποναπάρτε» μέ τή Μαρίνα Βλαντύ στόν ἐπώνυμο ρόλο. Καί ἐπίσης ἡ νέα ταινία τού Μαραγκού «Τί ἔχουν νά δούν τά μάτια μας», ἡ κωμωδία τού Περράκη «Λούφα καί παραλλαγή» μέ τούς Καλογερόπουλο, Κιμούλη, Βαλαβανίδη, Πουλικάκο.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

Πολλά καί ἀξιόλογα τά κινηματογραφικά ἔργα πού θά μάς παρουσιάσουν οἱ Αμερικανοί κι αὐτή τή χρονιά. Δίνουμε μερικούς τίτλους χωρίς ἀξιολογική σειρά.

Τό καινούργιο φίλμ μέ θέμα τόν Ταρζάν, πού ἔχει τόν τίτλο «Γκρέηστοουκ, ὁ θρύλος τού Ταρζάν, ἄρχοντα τής ζούγκλας» είναι μιά ἀπό τίς ἐνδιαφέρουσες παραγωγές, καθώς θέτει τόν θρύλο τού βασιλιά τής ζούγκλας στίς πραγματικές της βάσεις. Τό γύρισε ὁ Χιού Χάτσον καί ἔχει γιά πρωταγωνιστές τόν Κρίστοφερ Λάμπερτ καί τόν Ράλφ Ρίτσαρτσον.

Τό «Κάτω ἀπό τό ἡφαίστειο» είναι μιά δραματική ταινία ἀξιώσεων πού βασίζεται στό μυθιστόρημα τού Λάουρυ. Σκηνοθέτης του ὁ Τζών

θεωρεί πολύ δικό του, ἀφού είναι ὁ σκηνοθέτης του καί ὁ πρωταγωνιστής του. Η σχέση πατέρα - γιού διερευνάται στό φίλμ αὐτό ἔντονα. Παίζει ἡ Τζόαν Γούντγουορντ.

«Μπήτστρητ» είναι τό φίλμ πού ἀναφέρεται στούς χορευτές τού δρόμου, μέ συμμορίες καί συγκρούσεις τού Μπρόνξ. Παραγωγός τού φίλμ ὁ Χάρρυ Μπελαφόντε.

Δυναμική καί συναρπαστική περιπέτεια είναι τό φίλμ «Εγκλημα στό Γκάρκυ Πάρκ» πού γύρισε ὁ Μάϊκελ Απτεντ μέ βάση τό γνωστό μπέστσέλλερ τού Μάρτιν Κρούζ Σμίθ. Ενα ἔγκλημα στή Μόσχα κινητοποιεί τίς ἀστυνομίες τών δύο μεγάλων δυνάμεων. Παίζουν ὁ Λή Μάρβιν, ὁ Γουίλιαμ Χάρτ καί ἡ Τζοάνα Πακούλα.

Οἱ «Τρυφερές σχέσεις» είναι πασίγνωστες ἀπό τά δύο Οσκαρ πού κατέκτησαν. Η σκηνοθεσία είναι τού Μπρούς Μπέρεφορντ καί παίζουν ὁ Ρόμπερτ Ντυβάλ καί ἡ Τέςς Χάρπερ. Θέμα τής ταινίας οἱ ἀνθρώπινες σχέσεις.

Ενας βετεράνος σκηνοθέτης, ὁ Ντέηβιντ Λήν, πού ἔχει δώσει ἀξέχαστες ταινίες σάν τήν «Γέφυρα τού

Τό «Κάποτε στήν Αμερική» τό φίλμ τού Σέρτζιο Λεόνε, ἔχει γίνει πάλας διάσημο ἀπό τά ὅσα ἔχουν γραφτεί γι' αὐτό. Βασικός πρωταγωνιστής τού φίλμ ὁ Ρόμπερτ Ντέ Νίρο. Παίζουν μαζί του ὁ Τζέημς Γούντς, ἡ Ελίζαμπεθ Μάκ Γκόβερν καί ὁ Τρήτ Γουίλιαμς. Τό ἔργο, λόγω τής μεγάλης του διάρκειας, θά παιχτεί σέ δύο μέρη, σάν συνέχεια τό ἕνα τού ἄλλου.

Γιά τό «Ντάνιελ» ἔχουν ἐπίσης γραφτεί πολλά. Είναι ἡ καινούργια δημιουργία τού Σίντνεϋ Λιούμετ μέ θέμα τήν ἱστορία τού ζεύγους Ρόζεμπεργκ, τών ἀτομικών κατασκόπων, καί τών παιδιών τους πού ψάχνουν νά βρούν τήν ἀλήθεια.

Τό «Κάννονμπωλ - 2» είναι ἡ συνέχεια τού ὁμώνυμου φίλμ τού Χάλ Νήντχαμ καί ἔχει γιά πρωταγωνιστές διάσημα ὀνόματα σάν τού Μπάρτ Ρέϋνολντ, τής Σίρλεϋ Μάκ Λέην, τού Ντήν Μάρτιν, τού Τέλλυ Σαβάλα καί τού Σάμμυ Ντέηβις.

Τίς συμμορίες τών νεαρών Αμερικανών ἔχει γιά θέμα τό καινούργιο φίλμ τού Φόρντ Κοπόλα «Αουτσάϊντερς»...

γιά πρωταγωνιστή τόν Ρίτσαρντ Γκήρ.

ΑΤΕΛΕΙΩΤΟΣ Ο ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Αλλά ὁ κατάλογος τών ταινιών πού ἀξίζει νά δεί κανείς είναι ἀτέλειωτος σέ μάκρος. Δίνουμε ἀκόμη μερικούς τίτλους ἀμερικανικών καί ἀγγλικών ταινιών:

«Η ἐξαφάνιση τής Κάρεν Σίλγκγουντ» είναι ἕνα σύγχρονης ἀντίληψης φίλμ πού βασίζεται σέ πραγματικά γεγονότα καί συγκεκριμένα στήν ἱστορία τής Σίλγκγουντ πού χάθηκε ἐπειδή ἤξερε πολλά μυστικά. Η σκηνοθεσία είναι τού Μάικ Νίκολς καί τό βασικό ρόλο ἑρμηνεύει ἡ Μέρυλ Στρήπ. Παίζουν μαζί της ὁ Κέρτ Ράσσελ καί ὁ Γουίλιαμ Χάρτ.

«Η σκοτεινή παρεξήγηση» είναι τό καινούργιο ἔργο τού Τζέρυ Σάλτζμπεργκ, τού σκηνοθέτη τού «Σκιάχτρου» καί ἄλλων ἐπιτυχιών. Παίζουν ὁ Τζήν Χάκμαν καί ὁ Χένρυ Τόμας.

Δύο δημοφιλή ἀστέρια παίζουν στό φίλμ «Η ἐρωμένη τού διπλωμά-

γωνιστές τόν Ντέηβιντ Νίβεν καί τήν Ελκε Ζάμερ. Εξάλλου, ὁ Πήτερ Μπογκντάνοβιτς δίνει μιά τρελή κωμωδία πού τιτλοφορείται «Ολοι ἔσκασαν στό γέλιο» καί πού ἔχει γιά πρωταγωνίστρια τήν Ωντρεϋ Χέμπορν.

Γαλαξία ἀστεριών συγκεντρώνει τό ἀγγλικό φίλμ «Η ἐπιστροφή τού στρατιώτη» πού γύρισε ὁ Αλαν Μπρίτζες. Ο στρατιώτης είναι ὁ Αλαν Μπέητς καί μαζί του παίζουν ἡ Γκλέντα Τζάκσον, ἡ Τζούλι Κρίστι καί ἡ Αν Μάργκρετ. Ακόμη ὑπάρχει τό τολμηρό ἐρωτικό φίλμ «Φάννη Χίλλ» μέ τόν Ολιβερ Ρήντ καί τήν Σέλλεϋ Γουίντερς, σέ σκηνοθεσία Τζέρυ Ο' Χάρα.

Ο Τέρενς Γιάνγκ πού ἔχει γυρίσει πολλές καί πετυχημένες περιπέτειες (ἀνάμεσα σ' αὐτές καί ταινίες τού Τζέημς Μπόντ) μάς δίνει ἕνα καινούργιο θρίλλερ, τόν «Ανθρωπο γρίφο» στό ὁποίο παίζουν ὁ σέρ Λώρενς Ολιβιέ καί ἡ Σούζαν Τζώρτζ. Ετσι διαπιστώνει κανείς ὅτι δέν λείπουν οἱ ταινίες μέ τά μεγάλα ἀστέρια τού παρελθόντος.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Είναι γνωστό ὅτι ἡ εὐρωπαϊκή παραγωγή ταινιών δέν είναι πιά στίς παλιές της δόξες. Καί εἰδικότερο στή Γαλλία καί στήν Ιταλία, πού γνώρισαν διαστήματα δόξας στά μεταπολεμικά χρόνια δέν ὑπάρχουν πιά οἱ κορυφώσεις τού νεορεαλισμού ἤ τού νέου κύματος. Ωστόσο γυρίζονται φίλμ μέ γνωστούς ἠθοποιούς.

Μερικοί τίτλοι είναι «Η ξανθιά φράουλα», ἀπό τό γνωστό θεατρικό ἔργο μέ θέμα τούς ὁμοφυλόφιλους, γυρισμένο ἀπό τόν Μίνο Μπελέϊ μέ πρωταγωνιστή τόν ἴδιο. «Τζέπο ὁ τρελάρας» κωμωδία τού Αντριάνο Τσελεντάνο. «Τό μέλλον είναι γυναίκα» τού Μάρκο Φερρέρι μέ τήν Ορνέλα Μούτι καί τή Χάννα Συγκούλα. «Ερωτευμένος κερατάς» τού Μάρκο Βικάριο μέ τόν Ούγκο Τονιάτσι καί τή Μόνικα Βίττι. Ακόμη μιά ταινία τού Τσελεντάνο μέ τίτλο «Μάγκας, μπαγάσας καί τσαχπίνης».

Από γαλλικής πλευράς ἔχουμε ταινίες σάν: «Δρόμοι τής βίας» περιπέτεια τού Ζίλ Μπεχά μέ Λεκόντ μέ τήν Ζοσιάν Μπαλασκό καί τήν ἀστυνομική κωμωδία «Τρείς μεγάλοι ἀπίθανοι διαρρήκτες» τού Ζάκ Μπερνάρ μέ τούς παλαίμαχους Μπερνάρ Μπλιέ, Μισέλ Σερώ καί Ζάν Λεφέμπρ.

ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Υπάρχουν ἀρκετά φίλμς ἀξιόλογα ἀπό διάφορες χώρες. Κι ἀπό αὐτές ἀναφέρουμε τίς πιό ἀξιόλογες:

Κατ' ἀρχήν θά προβληθούν φέτος ὁριστικά οἱ δύο ταινίες τού Σοβιετικού σκηνοθέτη Σεργκέϊ Μποντάρτσουκ πού δέν προβλήθηκαν πέρσι παρόλο πού εἶχαν ἀναγγελθεί. Η πρώτη είναι τό «Δέκα μέρες πού συγκλόνισαν τόν κόσμο» πού βασίζεται στό ὁμώνυμο βιβλίο τού Ρήντ καί πού είναι ἡ ἀπάντηση τού εὐρωπαϊκού κινηματογράφου στούς «Κόκκινους» τού Ούώρρεν Μπήττυ. Παίζουν ὁ Φράνκο Νέρο καί Σίντνεϋ Ρόμ.

Η ἄλλη ταινία είναι τό «Μεξικό στίς φλόγες» πού πάλι ἔχει σχέση μέ τόν Ρήντ, είναι γυρισμένο ἀπό τόν ἴδιο σκηνοθέτη καί ἔχει τόν ἴδιο πρωταγωνιστή, τόν Φράνκο Νέρο. Μαζί του παίζει ἡ Ούρσουλα Αντρες.

Σοβιετικό είναι τό φίλμ «Θλιβερές ἀναμνήσεις» τού Ολεγκ Ρούντνιεφ, πού κάνει κοινωνική κριτική τής ζωής στή Σοβιετική Ενωση.

Υπάρχουν, ὅμως, καί ἄλλες ἀξιόλογες παραγωγές ἀπ' τήν Εὐρώπη. Ετσι ἀπό τήν Ούγγαρία ἔχουμε τήν ταινία τού Πήτερ Μπάκσο «Η μαρτυρία» πού ἐπίσης προσπαθεί νά κάνει κοινωνική κριτική. Θά δούμε ἐπίσης ἕνα καινούργιο φίλμ τού Μίκλος Γιάντσο πού τιτλοφορείται «Καρδιά τού τύραννου», καθώς καί τό φίλμ τού Ζόλταν Φάμπρι «Πίσω ἀπό τά συρματοπλέγματα».

Ο Εμιλ Λοτεάνου γύρισε στήν Εὐρώπη τό φίλμ «Μιά γυναίκα γιά ὅλες τίς ἐποχές» πού ἀναφέρεται στή ζωή τής μεγάλης Ρωσίδας χορεύτριας Αννας Παύλοβα. Παίζουν ἡ Γκαλίνα Μπέλιεβα, ὁ Τζέημς Φόξ καί ὁ γνωστός σκηνοθέτης Μάρτιν Σκορτσέζε. Μετέχουν τά μπαλέτα Μπολσόϊ.

Από τόν Γκιουνέϊ, τόν ἐξόριστο Τούρκο σκηνοθέτη, πού πέθανε πρό ἡμερών, ἔχουμε τίς ταινίες «Μοιρολόϊ» στό ὁποίο παίζει καί ὁ ἴδιος καί «Οἱ ἀπελπισμένοι» στό ὁποίο ἐπίσης παίζει ὁ σκηνοθέτης. Ο Γκιουνέϊ παίζει ἀκόμη στήν ταινία τού Ατίφ Γιλμάζ «Ζέϋνο».

Υπάρχουν, ὅμως, καί ἄλλες ἀξιόλογες ταινίες, ὅπως τό «Παρίσι Τέξας» τού Βίμ Βέντερς μέ τή Ναστάσια Κίνσκι καί μέ τό βραβείο τών Καννών. Υπάρχει τό φίλμ τού Μαστοράκη «Ραντεβού μέ τόν δολοφόνο», θρίλλερ πλοκής καί μυστηρίου. Υπάρχουν «Οἱ δύσκολοι καιροί» τού Γέρζυ Σκολιμόφσκυ πού ἄρεσε στίς Κάννες, ὑπάρχει «Η φίλη» ἡ και-

[illegible] Φόρντ, σὲ νέα κατορθώματα.

χρονων, ποια θεωρειται οτι ειναι η μεγαλυτερη προσφορα του στον τοπο μας καί στήν καλλιτεχνική του ζωή;

–Τά σημαντικότερα πράγματα πού πρόσφερε ήταν ή δημιουργία ένός θεάτρου συνόλου, ρεπερτόριο άντιπροσωπευτικό τής σύγχρονης έποχής, νεοελληνικά έργα καί ή έπίδοση στό άρχαίο έλληνικό θέατρο. Βασικά νομίζω ότι δημιουργήσαμε ένα μεγάλο άριθμό ήθοποιών, σκηνοθετών καί άλλων καλλιτεχνικών συνεργατών. Αύτό είναι κάτι πού έπρεπε νά τό είχαν κάνει τά κρατικά θέατρα, άλλά τό κάνουμε έμείς. Γι' αύτό έχω μιά πικρία γιά τά κρατικά θέατρα, πού μέ τόσα μέσα, μέ τόσα χρήματα, δέν κατάφεραν νά έμπλουτίσουν τό έλληνικό θέατρο.

Προβλήματα τού θεάτρου

Κατόπιν ή συζήτηση γύρισε σέ γενικότερα θέματα. Ρωτήσαμε τόν Κάρολο Κούν:

–Ποιά νομίζετε ότι είναι τά μεγαλύτερα προβλήματα πού άντιμετωπίζει σήμερα τό έλληνικό θέατρο;

–Εν μέρει είναι τό συνδικαλιστικό, γιατί νομίζω πώς άν δέν ύπάρξει ύγιής καί σώφρων συνδικαλισμός, τό θέατρο θά όδηγηθεί σέ άφανισμό ή σέ τρομακτική πτώση. Πρόβλημα, έν μέρει είναι καί ή μή δημιουργία νέων στελεχών καί έπανέρχομαι σ' έκείνο πού είπαμε προηγουμένως γιά τά κρατικά θέατρα σχετικά μέ τό ζήτημα αύτό. Τό τρίτο πρόβλημα είναι τό περιφερειακά ή δημοτικά θέατρα. Η ίδέα είναι σωστή. Αλλά πρέπει νά γίνει μιά μελέτη γιά τήν σωστή συγκρότηση τών θεάτρων αύτών καί τήν άξιοποίηση τών ντόπιων ταλέντων. Δέν έχει καμιά άξία νά πηγαίνουν άπό τήν Αθήνα θίασοι περαστικοί. Η δημιουργία περιφερειακών θεάτρων άπαιτεί δουλειά σκαπανέων. Υπάρχουν τέτοιοι σκαπανείς; Οχι έρασιτεχνικές παραστάσεις καί πανηγύρια πού μπορεί νά άποτελούν φανταχτερή καί εύκολη λύση, άλλά δέν άνυψώνουν τόν πολιτισμό. Βέβαια, σ' αύτό τό πρόβλημα κανείς δέν είναι ύπεύθυνος, γιατί δέν ύπάρχουν τέτοιοι γνήσιοι καλλιτέχνες καί όχι κάλπηδες, καλλιτέχνες δηλαδή άξιοι πού θά τά κάνουν αύτό άφοσιωμένοι στό σκοπό τους, στούς στόχους.

Τραγωδία καί Αριστοφάνης

Η πλούσια προσφορά τού Κούν καί τών συνεργατών του στόν χώρο τής έλληνικής τραγωδίας καί τής Αριστοφανικής κωμωδίας είναι δεδομένη. Από τήν άλλη μεριά έχουμε τά τελευταία χρόνια έναν έκχυδαϊσμό στίς παραστάσεις, ίδιαίτερα τής τραγωδίας, σέ σημείο μάλιστα πού νά φτάσει φέτος νά έξεγερθεί τό κοινό, οί χιλιάδες τών θεατών πού κατέκλυσαν τήν Επίδαυρο. Μιλάμε μέ τόν Κούν γιά τό θέμα αύτό.

–Τί πιστεύετε γιά τίς παραστάσεις άρχαίας τραγωδίας καί τής άττικής *κωμωδίας;*

–Είναι τά μεγαλύτερο είδος θεάτρου πού ύπήρξε ποτέ ή τραγωδία. Εχουμε ένα βασικό δεδομένο, τό κείμενο. Καί χρειάζεται άπόλυτο δόσιμο στήν ποίηση καί στήν φιλοσοφία πού κλείνει μέσα της ή τραγωδία. Οί άρχαίοι Ελληνες είχαν μιά φιλοσοφία ζωής πού βασιζόταν στόν σεβασμό τού μέτρου, πού δέν έπρεπε νά τό ξεπερνάει κανείς. Βέβαια, δέν έννοώ μιά νεκρή τραγωδία ή μιά ξένη άντίληψη τραγωδίας, μέ γερμανική άντίληψη, πού άποτελεί παραποίηση. Τίς ρίζες πρέπει νά τίς άναζητήσουμε στόν τόπο μας. Παρ' όλες τίς άλλαγές πού ένσωματώθηκαν στή ζωή μας, ύπάρχουν τά κείμενα, ύπάρχει ή έλληνική φύση, ύπάρχουν τά δρώμενα, τά πανηγύρια καί οί τελετές, έστω καί μέ τίς παραμορφώσεις πού έγιναν.

Καί ό Κάρολος Κούν μιλάει παράλληλα γιά τόν Αριστοφάνη καί τίς κωμωδίες του, γιά τίς διαφορές τής τραγωδίας καί τής κωμωδίας.

–Στόν Αριστοφάνη έχουμε τόν αίώνιο Ελληνα καί τώρα μπορούμε νά παρουσιάσουμε τίς κωμωδίες του μέ περισσότερες έλευθερίες άπ' ότι πρίν είκοσι χρόνια, μπορούμε νά χρησιμοποιήσουμε άκόμη καί φαλλικά στοιχεία. Στόν Αριστοφάνη ό σκηνοθέτης μπορεί νά έχει περισσότερη έλευθερία γιατί τό κείμενο είναι σατυρικό. Δέν ύπάρχει καμιά σχέση άνάμεσα στό κείμενο τού Αισχύλου καί στό κείμενο τού Αριστοφάνη. Οταν ό Αισχύλος λέει «όφείλουμε τόν θάνατό μας» είναι κάτι πολύ διαφορετικό άπό τό «είμαστε θνητοί». Πιστεύω ότι μόνο μερικοί σύγχρονοι συγγραφείς, σάν τόν Μπέκετ, έφθασαν τό θέατρο τών άρχαίων τραγικών. Ενα κείμενο τού Αριστοφάνη σού διεγείρει τή φαντασία, ένώ τό κείμενο τού Αισχύλου σέ βυθίζει σέ σκέψεις καί σού θέτει προβλήματα.

Στή συνέχεια ό κορυφαίος σκηνοθέτης άναφέρθηκε στήν σοφόκλεια τραγωδία (τόν άλλο μήνα θά μάς παρουσιάσει τήν «Ηλέκτρα» στά Δημήτρια) καί μάς είπε:

–Ο Σοφοκλής είναι πιό κοντά στά σημερινά δεδομένα τού θεάτρου. Εχει άνθρώπινες καταστάσεις. Η Κλυταιμνήστρα καί ή Ηλέκτρα έχουν τό ίδιο κύτταρο μέσα τους. Ο Αισχύλος είναι πιό τελετουργικός, ό Σοφοκλής χρησιμοποιεί καί στοιχεία σασπένς. Τόν Σοφοκλή τόν πλησίασα περισσότερο όπως θά πλησίαζα ένα σύγχρονο έργο, άλλά μέ διαστάσεις τού Σοφοκλή. Στόν Αισχύλο ό λόγος δίνεται πιό άπρόσωπα, στόν Σοφοκλή έχουμε τούς χαρακτήρες, οί όποίοι μπορεί νά είναι καί σύγχρονοι, πάντα μέσα στά πλαίσια τής τραγωδίας. Ο χορός στόν Σοφοκλή δέν παίρνει τίς διαστάσεις πού παίρνει στόν Αισχύλο. Στήν «Ηλέκτρα» ό χορός είναι σέ δεύτερο πλάνο, παρ' όλο πού έχει φράσεις μνημειώδεις καί είναι τά πρόσωπα πού προβάλλονται περισσότερο. Θά μπορούσε νά πεί κανείς πώς ό Αισχύλος άσχολείται μέ κοσμογονικά θέματα, ένώ στόν Σοφοκλή έχουμε τά προβλήματα τών προσώπων. Ενας θεωρητικός τού θεάτρου θά μπορούσε νά μιλήσει πιό άναλυτικά. Εγώ μιλώ σάν άνθρωπος τού θεάτρου πού έχει ένα συγκεκριμένο κείμενο καί τούς ήθοποιούς πού θά τό έρμηνεύσουν.

Δύο έργα σύγχρονα

–Ποιά είναι ή προσφορά τών δύο έργων, τού «Θαμένου παιδιού» καί τού «Ούτε κρύο, ούτε ζέστη» πού θά παρουσιάσετε τόν χειμώνα;

–Καί τά δύο έργα, τό άμερικανικό καί τό δυτικογερμανικό, είναι άντιπροσωπευτικά τής έποχής μας. Καί τά δύο δείχνουν τήν μοναξιά, τήν άπομόνωση τού άτόμου, τήν άφαίρεση άπό τόν άνθρωπο πραγμάτων πού θά μπορούσαν νά καλλιεργήσουν τήν εύαισθησία του. Στό «Θαμένο παιδί» ή φόρμα είναι πιό άφηρημένη καί οί σχέσεις τών προσώπων πιό άκαθόριστες, παρ' όλο πού τό έργο είναι ρεαλιστικό. Στό έργο τού Κράιτς, τό «Ούτε κρύο ούτε ζέστη» βλέπουμε τήν άπομόνωση τού άνθρώπου μέσα στήν τεχνολογική κοινωνία όπου τό άτομο στερείται τίς εύαισθησίες καί έτσι δημιουργούνται διάφορες καταστάσεις στά ζευγάρια, στίς οίκογένειες.

έχει γιά πρωταγωνιστές τόν Κρίστοφερ Λάμπερτ καί τόν Ράλφ Ρίτσαρτσον.

Τό «Κάτω άπό τό ήφαίστειο» είναι μιά δραματική ταινία άξιώσεων πού βασίζεται στό μυθιστόρημα τού Λάουρυ. Σκηνοθέτης του ό Τζών Χιούστον πού διακρίθηκε στό φεστιβάλ Καννών. Παίζουν ό θαυμάσιος Αλμπερ Φίνεϋ (Αμπιγιέρ) καί ή Ζάκλίν Μπισέ.

«Ο Χάρρυ καί ό γιός του» είναι ένα φίλμ πού ό Πώλ Νιούμαν τό Μπρους Μπερεσφορντ καί παίζουν ό Ρόμπερτ Ντυβάλ καί ή Τέςς Χάρπερ. Θέμα τής ταινίας οί άνθρώπινες σχέσεις.

Ενας βετεράνος σκηνοθέτης, ό Ντέηβιντ Λήν, πού έχει δώσει άξέχαστες ταινίες σάν τήν «Γέφυρα τού ποταμού Κβάϊ», τόν «Δόκτορα Ζιβάγκο» κ.ά. μάς προσφέρει φέτος τά «Πέρασμα στήν Ινδία» μέ τόν Αλεκ Γκίνες καί τήν Πέγκυ Ασκροφτ, δύο μεγάλα όνόματα τού βρετανικού θεάτρου.

Ντήν Μόρτιν, τού Τέλλυ Σαβάλα καί τού Σάμμυ Ντέηβις.

Τίς συμμορίες τών νεαρών Αμερικανών έχει γιά θέμα τό καινούργιο φίλμ τού Φόρντ Κοπόλα «Αουτσάϊντερς, έπαναστάτες χωρίς αύριο», μιά ταινία πού άναδεικνύει νέα άστέρια σάν τού Μάτ Ντίλον, Τόμας Χάουελ καί Ντάϊαν Λέην. Ο Κοπόλα έχει καί μιά δεύτερη σημαντική ταινία φέτος: τιτλοφορείται «Κότον κλάμπ, ή λέσχη τών γκάνγκστερς» κι έχει

χτρου» καί άλλων έπιτυχιών. Παίζουν ό Τζήν Χάκμαν καί ό Χένρυ Τόμας.

Δύο δημοφιλή άστέρια παίζουν στό φίλμ «Η έρωμένη τού διπλωμάτη». Η σκηνοθεσία είναι τού Τζών Μακένζυ καί οί πρωταγωνιστές ό Μάϊκελ Κέην καί ό Ρίτσαρντ Γκήρ.

Αστυνομική περιπέτεια παλιού καλού στύλ είναι ή καινούργια ταινία τού Ράλφ Τόμας «Η μεγάλη ληστεία τής πλατείας Μπέρκλεϋ» μέ πρωτα-

γάσας καί τσαχπίνης».

Από γαλλικής πλευράς έχουμε ταινίες σάν: «Δρόμοι τής βίας» περιπέτεια τού Ζίλ Μπεχά μέ τούς Μπερνάρ Ζιροντό καί Μισέλ Ωκλέρ, τό «Αρπαχτικό» τού παλαίμαχου Ανρί Βερνέϊγ μέ δύο δημοφιλή άστέρια τόν Ζάν Πώλ Μπελμοντό καί τή Μαρί Λαφορέ. Ακόμη τό σκανδαλιστικά «Καυτά κορμιά στόν ήλιο» τού Πατρίς

νο», θρίλλερ πλοκής καί μυστηρίου. Υπάρχουν «Οί δύσκολοι καιροί» τού Γέρζυ Σκολιμόφσκυ πού άρεσε στίς Κάννες, ύπάρχει «Η φίλη» ή καινούργια ταινία τής Μαργκαρέτε φόν Τρότα μέ τήν Αννα Συγκούλα, ύπάρχουν πολλά, μά πάρα πολλά φίλμ πού είναι άδύνατο νά χωρέσουν όλα στό σημερινό μας σημείωμα. Ισως σέ μιά άλλη εύκαιρία νά τά άναφέρουμε.

Μέ άφορμή ύπουργικές δηλώσεις

Ομολογεῖται τό τέλμα στίς κρατικές σκηνές

Χρειάζεται άλλαγή πλαισίου, άλλά ποιός θά τήν τολμήσει;

Πολλά καί ένδιαφέροντα είπε ή ύπουργός πολιτισμού, μιλώντας πρό ήμερών στήν συνέλευση τής ΠΟΘΑ καί άπαντώντας σέ κάποιες παρατηρήσεις τών άνθρώπων τού θεάματος καί άκροάματος. Θά άσχοληθούμε μέ όσα είπε γιά τά κρατικά καί περιφερειακά θέατρα, γιατί, πραγματικά πρόκειται γιά «καυτό» θέμα καί δυσεπίλυτο πρόβλημα, πού άτυχώς δέν έχει βρεί άκόμη τή λύση του. Καί όχι μόνο αύτό, άλλά (μπορεί νά πεί κανείς) έπιδεινώθηκε, καθώς, πέρα άπό τίς έγγενείς δυσχέρειες άπέκτησε καί άλλες πού όφείλονται στόν κακώς έννοούμενο συνδικαλισμό καί σέ κομματικές έπεμβάσεις.

Αν γράφτηκαν σωστά όσα διαβάσαμε στόν τύπο, ή κ. Μερκούρη είπε ότι μέσα σέ τρία χρόνια είδαμε νά άνυψώνεται ή Ελλάδα μέσα άπό έρείπια πού είχε κληρονομήσει ή σημερινή κυβέρνηση. Αν τό λέει αύτό γιά τά κρατικά θέατρα, είναι άπόλυτα άστοχο, μιά καί τά κρατικά θέατρα, λειτουργούσαν άρτια, σημείωναν έπιτυχίες, γέμιζαν σέ πολλές παραστάσεις τους κόσμο καί –προπαντός– δέν γιουχαΐζονταν.

Αύτό πού έγινε έδώ καί δυό χράνια, όπου οί κρατικές σκηνές σημειώνουν μνημειώδεις άποτυχίες καί συγκεντρώνουν τήν άποδοκιμασία καί του κοινού καί τής κριτικής, είναι δημιούργημα τών ήμερών τής κυρίας ύπουργού.

Οί κρατικές σκηνές μπορούν νά καυχηθούν πολλά χρόνια πρίν γιά πολλές τους έπιτυχίες, είτε στά άρχαία έργα, είτε στά κλασικά, είτε στά σύγχρονα, ένώ τά δύο τελευταίο χράνια οί έπικρίσεις πέφτουν βροχή.

Καί βέβαια είπώθηκε καί τό παράξενο ότι οί παραστάσεις «καλές ή κακές» –ξεχωρίζουμε τίς δεύτερες– τάραξαν τά λιμνάζοντα ύδατα τής ρουτίνας. Ομολογουμένως πρόκειται γιά πρωτότυπο έπιχείρημα, πού δέν άποκλείεται νά χαράζει καί τήν μελλοντική στόχευση καί πορεία τών κρατικών μας σκηνών. Θαύμα...

Δομές καί θεσμοί

Πέρα άπό τ' άστεία, όμως, τό πιό ένδιαφέρον στοιχείο τής ύπουργικής άνακοινώσεως είναι τό έξής: «...ύπάρχει άνάγκη δουλειάς γιά νά άποτιναχτεί τό τέλμα τής αύτάρεσκης μακαριότητας πού τά κρατικά θέατρα έχουν θυθιστεί. Απαιτείται θεσμική άλλαγή πλαισίου, στήν όποία θά προχωρήσει ή Αλλαγή».

Καί τά περί τέλματος, βέβαια, μάς βρίσκουν σύμφωνους, άλλά άνήκουν στίς τριετείς προσπάθειες τής νέας πολιτικής πού άκολουθήθηκε. Καί σύμφωνους μάς βρίσκουν καί τά περί άνάγκης άλλαγής τού πλαισίου. Εκείνο πού μάς κάνει περίσκεπτους είναι ποιός καί πότε θά τήν κάνει αύτή τήν άλλαγή, μιά καί στά τελευταία χρόνια είδαμε πολλά καί άσχημα στά κρατικά θέατρα. Αλλαγή είδαμε, άλλά πρός τά χειράτερο.

Η άλλαγή τών θεσμών είναι άπαραίτητη καί τόχουμε γράψει πολλές φορές. Αναρωτιέται όμως κανείς γιατί έπρεπε νά περάσουν τρία χρόνια άκαρπα ή καί έπιζήμια, γιά νά φτάσει ή κ. Μερκούρη νά πεί αύτά πού είπε καί γιατί μόνο τά λέει. Εισηγήσεις γιά τίς πρέπουσες άλλαγές τών θεσμών είχε άπό τούς πρώτους μήνες τής ύπουργίας της, άλλά δέν προχώρησε σέ καμία προσπάθεια, έστω προσπάθεια, γιά νά κάνει κάτι.

Αντίθετα διαπιστώθηκε μιά συνεχής έπιδείνωση, μιά έντυπωσιακή καθυστέρηση σέ όλα. Νά θυμίσουμε ότι διόρισε στό ΚΘΒΕ διοικητικό συμβούλιο μετά δυό μήνες άπό τάτε πού άνέλαβε, ή νά θυμίσουμε ότι διόρισε καλλιτεχνική έπιτροπή μετά άπό έξι μήνες στό ίδιο θέατρο; Στήν «έποχή τών έρειπίων» αύτά γινόταν μέσα σέ μία έβδομάδα ή σέ δέκα μέρες. Νά τής πούμε ότι σήμερα πού γράφουμε δέν έχει διοριστεί καλλιτεχνική έπιτροπή στό ΚΘΒΕ καί ότι ή θητεία τής προηγούμενης έχει λήξει πρίν άπό ένα δίμηνο;

Καταλαβαίνει κανείς ποιός έχει θυθιστεί σέ αύτάρεσκη μακαριότητα έδώ καί τρία χρόνια καί τί μπορεί νά περιμένει γιά τό μέλλον, όταν μάλιστα, άργά ή γρήγορα έρχονται έκλογές. Πότε θά προχωρήσει στίς άλλαγές ή κυρία ύπουργός;

Θέατρα - τέρατα

Δέν άποτελεί πιά πρωτοτυπία νά τό πεί κανείς ότι οί κρατικές σκηνές πάνε άπό τό κακό στό χειράτερο καί ότι έχουν μεταβληθεί σέ όργανισμούς - τέρατα, μέ φτωχή άπόδοση καί τεράστια έξοδα. Καί δέν είναι μυστικό ότι πάντα είχαν προβλήματα. Τό κακό είναι ότι στά τελευταία χρόνια, άντί νά βελτιωθούν τά πράγματα, έχουν έπιδεινωθεί σέ έπικίνδυνο σημείο. Τό άδύνατο σημείο τών κρατικών σκηνών ήταν άπό παλιά τό ότι διέθεταν μεγάλο άριθμό ήθοποιών καί τεχνικών, χωρίς τήν άντίστοιχη άπόδοση.

Είναι λαθεμένη ή άποψη –καί τάχουμε ξαναγράψει– ότι θά πρέπει νά άναπτυχθεί τόση δραστηριότητα ώστε νά άπασχοληθούν όλοι οί έργαζόμενοι. Είναι καί άπλουστευτική αύτή ή άποψη, άλλά καί πρακτικά μή πραγματοποιήσιμη. Κι αύτό γιατί άπό τίς έκατοντάδες έκατομμυρίων πού παίρνει σάν έπιχορήγηση κάθε κρατική σκηνή, ποσοστό περίπου 85% πηγαίνει σέ μισθούς καί κάθε είδους άμοιβές.

Επομένως μέ τό ύπόλοιπο ποσόν δέν είναι δυνατόν νά άνεβασθούν πολλά έργα, έκτός, βέβαια, τού ότι τό άνέβασμα μεγάλου άριθμού έργων μειώνει τήν καλλιτεχνική άπόδοση.

Στό πρώτο έπιχείρημα ή άπάντηση είναι: Νά δώσει τό κράτος περισσότερα χρήματα. Κι έκεί, βέβαια, έξεγείρεται κανείς. Γιατί ούτε λίγο ούτε πολύ, ζητιέται νά διατηρεί ή πολιτεία ήμιαπασχολούμενους ή καί καθόλου άπασχολούμενους ήθοποιούς γιά νά μή θιγούν τά «συνδικαλιστικά» συμφέροντα. Αλλά, δέν ύπάρχουν μόνο οί ήθοποιοί σ' αύτά τόν κόσμο. Υπάρχει ένας τεράστιος άριθμός έργαζομένων πού πηγαίνει κάθε μέρα στή δουλειά του, πού μοχθεί συνέχεια καί άποδίδει. Κι αύτός ό κόσμος δέν μπορεί νά άποδεχθεί τό άνήθικο φαινόμενο νά ύπάρχουν άλλοι έργαζόμενοι πού είσπράττουν 40, 50 ή καί 60 χιλιάδες τόν μήνα καί κάθονται στά σπίτια τους πέντε, άχτώ ή καμιά φορά καί δώδεκα μήνες τό χράνο. Λυπούμαστε πού τά λέμε αύτά καί ίσως δυσαρεστούν τούς ήθοποιούς, άλλά κάποτε πρέπει νά είπωθεί ή άλήθεια καί νά διορθωθούν τά πράγματα. Καί βέβαια, δέν φταίνε οί ήθοποιοί όταν δέν παίζουν άλλά ή πολιτική τού σωματείου τούς όδηγεί σέ άναπόφευκτες άργίες.

Αποκέντρωση

Τά έχουμε πεί καί στήν κυρία ύπουργό καί τά έχουμε γράψει σ' αύτές τίς στήλες έπανειλημμένο. Εκείνο πού πρέπει νά γίνει είναι νά δημιουργηθούν μικρότερα κρατικά θέατρα (τών 50 - 60 ήθοποιών καί άντίστοιχων άλλων έργαζομένων, άριθμητικό) καί νά δημιουργηθούν περισσότερα θέατρα,ώστε νά βρούν δουλειά οί κάθε λογής έργαζόμενοι τού θεάτρου. Ας σκεφτεί κανείς τό έξής άπλό: Αν στήν Θεσσαλονίκη δημιουργούνταν ένας άκόμη θεατρικός όργανισμός (γιά παράδειγμα ένα δημοτικό θέατρο) καί μοιράζονταν οί έργαζόμενοι τού ΚΘΒΕ σ' αύτό τά δύο θέατρα καί οί δύο θά δούλευαν καλύτερα καί άποδοτικότερα καί έπί πλέον θά ύπήρχε τό στοιχείο τής άμιλλας πού σίγουρα θά έδιδε καλά άποτελέσματα.

Αντ' αύτού τί έκανε, γιά παράδειγμα, τό δικό μας Κρατικό; Μέ τήν διάλυση τών δύο κλιμακίων του, προσέλαβε τούς μισούς τουλάχιστον ήθοποιούς τους στήν Θεσσαλονίκη. Ετσι ό άριθμός τών ήθοποιών, παρά τίς άπολύσεις, μεγάλωσε, πού σημαίνει ότι πολλοί θά κάθονται τά χειμώνα στά σπίτια τους, όπως πολλοί κάθονταν καί τό καλοκαίρι. Καί, βέβαια, δέν θά άποτελεί λύση τό νά βγαίνει ή διοίκηση τού θεάτρου καί νά άνακοινώνει ύπερηφάνως ότι άλοι οί ήθοποιοί δούλεψαν τουλάχιστον σ' ένα έργο, γιατί δουλειά σέ ένα έργο σημαίνει τό πολύ τρείς μήνες άπασχόληση καί ό χράνος έχει δώδεκα.

Η λύση τών περιφερειακών θεάτρων είναι σωστή καί καλή. Αλλά όταν γίνονται περιφερειακά θέατρα σωστά καί καλά. Πάνω σ' αύτό ύπάρχουν, βέβαια, πολλές έπιφυλάξεις, τουλάχιστον γιά έναν άριθμό άπό αύτά τά θέατρα πού πήραν πολύ δυσμενείς κριτικές γιά τή δουλειά τους. Ο Καρακατσάνης είπε κάτι πολύ σωστό άπό τούτες έδώ τίς σελίδες πρίν δύο έβδομάδες: Πρέπει νά πάρουμε τόν θεατρικό πυρήνα τής Αθήνας καί νά τόν άπλώσουμε σ' όλη τήν Ελλάδα, μέ τήν έννοια ότι πρέπει νά πάρουμε άξίες τού κέντρου ή τών κέντρων (άν είναι δύο) καί νά τά μεταφέρουμε περιοδικά σ' όλη τήν Ελλάδα, ώστε τό κοινό τής έπαρχίας νά βλέπει καλό θέατρο.

Γιά νά γίνει, βέβαιο, αύτό χρειάζεται νά ύπάρξουν άμερόληπτα κριτίρια, πράγμα γιά τό όποίο έχουμε πολλές, μά πάρα πολλές έπιφυλάξεις γιά τά όσα έγιναν τά τρία τελευταία χρόνια, όπου ή κομματική τοποθέτηση τών έργαζομένων στά θέατρα έπαιξε βασικό ρόλο – καί έκεί πρέπει νά άποδοθεί ό άποκλεισμός ή παραμερισμός άξιών καί ή προώθηση πολλών άνάξιων. Κι έκεί άκριβώς έχει χάσει τό παιχνίδι τό σημερινό ύπουργείο πολιτισμού. Ας μή μάς ζητήσει παραδείγματα καί άποδείξεις, γιατί δέν θά χωρέσουν σ' αύτές με τίς σελίδες.

Σχολιάζοντας

Παραπατήματα στό μπαλλέτο

Δέν είναι εύχάριστα τά χαμπέρια γιά τό «Αέναο Χοροθέατρο» τού Ντανιέλ Λομμέλ πού άπομυζά μερικά έκατομμύρια άπό τό ΚΘΒΕ. Ετσι:

α. Σέ μιά παράσταση πού έδωσε τά συγκρότημα αύτό στό θέατρο Δάσους, τά είσιτήρια πού κόπηκαν ήταν περίπου 60. Βέβαια είχαν διανεμηθεί προσκλήσεις. Τό θέατρο φάνταζε άδειο.

β. Σέ άλλη παράσταση τού ίδιου συγκροτήματος στή Θάσο άκούστηκαν έντονες άποδοκιμασίες γιατί, άντίθετα μέ ό,τι ύποσχόταν τό πρόγραμμα δέν έμφανίστηκε ό κ. Λομμέλ διαμαρτυρόμενος γιά τεχνικές άτέλειες.

γ. Στήν παράσταση τού «Αέναου Χοροθέατρου» στό Λυκαβηττό άκούστηκαν πάλι άποδοκιμασίες γιατί κάποιοι βρήκαν φτωχό τό καλλιτεχνικό άποτέλεσμα. Κάποιος πρέπει νά προβληματισθεί μέ τά φαινόμενα αύτά πού, βέβαια, δέν είναι άξιοζήλευτα.

Φεστιβάλ ύπό όρους;

Η διαμάχη γιά τά νομοσχέδιο περί κινηματογράφου έξακολουθεί νά άπειλεί τό φεστιβάλ τής Θεσσαλονίκης. Οί σκηνοθέτες έχουν τονίσει πώς δέν θά φέρουν τίς ταινίες τους, παρ' όλο πού θά τίς δηλώσουν, άν τό περιλάλητο σχέδιο νόμου δέν κατατεθεί μέχρι μιά όρισμένη ήμερομηνία. Καί άναρωτιέται κανείς τί φταίει τά πολύπαθο (άπό πολλές πλευρές καί πολλές άπόψεις) αύτά φεστιβάλ γιά νά γίνεται άντικείμενο τελεσίγραφου γιά θέμα άσχετο μέ τή διοργάνωσή του. Καημένο φεστιβάλ, άπό τότε πού δημιουργήθηκε κι άνοιξε άνυστερόβουλα τήν άγκαλιά του στόν ντόπιο κινηματογράφο, διαρκώς ναρκοθετείται άπό τά καπρίτσια, τίς ίντριγκες, τίς άντιδικίες τών κινηματογραφικών παραγόντων τής Αθήνας. Νισάφι, πιά...

Επώδυνοι τερματισμοί

Στό σημαντικό άριθμό θανάτων, καλλιτεχνών καί πνευματικών άνθρώπων τίς τελευταίες μέρες, ό όριστικός τερματισμός τής έκδοσης τής «Διαγωνίου» δέν είναι ό λιγότερο έπώδυνος. Μιά πολυετής προσπάθεια τού Ντίνου Χριστιανόπουλου, πού τύπωνε τό περιοδικό ίδίοις άναμαλώμασι (όχι μόνο άπό οίκονομική άποψη) φτάνει στό τέρμα της ή στό άδιέξοδό της καί ύπογραμμίζει, άναμφίβολα, μιά άκόμη πτώση στήν πνευματική ζωή τής Θεσσαλονίκης καί εύρύτερα.